

TEORIA DEL LLENGUATGE

JAUME MATEU

Curs	2008/2009	Codi	28633	Crèdits	6
Cicle	2n	Tipus assignatura	OP	Semestre	2n

OBJECTIUS

Descriptor del BOE: Presentació i desenvolupament del marc conceptual, els mètodes de treball i l'abast fenomenològic d'una disciplina lingüística, d'un corrent de pensament o d'un àmbit lingüístic unificat.

El curs consisteix en l'estudi de les propietats de les estructures lèxiques des de diferents perspectives teòriques. Concretament, el temari s'estructura en tres grans blocs: (i) la relació entre la semàntica lèxica i la sintaxi en la lingüística generativa; (ii) el model de lexicó generatiu en la lingüística computacional i (iii) el tractament de la semàntica lèxica en la lingüística cognitiva.

L'objectiu principal d'aquest curs és introduir els estudiants en la construcció d'arguments en la teoria lèxica actual. D'aquesta manera hom pretén que aquest curs proporcioni als estudiants un *conspectus* general d'aquesta part de la teoria lingüística.

Requisits previs: Haver cursat ja sigui *Lingüística General I* i *Lingüística General II* en el cas d'estudiants del pla vell o *Lingüística* en el cas d'estudiants del pla nou. És també recomanable poder llegir bibliografia en anglès.

CONTINGUT

- 1. La interfície lexicó-sintaxi.** La sintaxi com a projecció de les dependències lèxiques. Selecció semàntica i selecció categorial. L'estructura argumental I: Papers temàtics i descomposició lexicoconceptual. Les regles d'enllaç entre el lèxic i la sintaxi. Algunes alternances de l'estructura argumental. L'estructura argumental II: Papers temàtics i descomposició lexicosintàctica. Mots possibles vs. mots impossibles: un problema lexicosintàctic? La hipòtesi construccional i l'estructuració del significat. La interfície lexicó-sintaxi en els models de la Morfologia Distribuïda i la Modularitat Representacional.
- 2. El lexicó generatiu.** Lexicó d'enumeració de sentits i lexicó generatiu. Tipus d'estructures i informacions en una entrada lèxica. El lexicó generatiu i la informació semàntica dels QUALIA. El tractament de la polisèmia en un lexicó generatiu. Descomposició lèxica vs. atomisme lèxic.

3. **Semàntica lèxica i cognició.** Metàfora i cognició humana. Tipus de metàfores: estructurals, ontològiques i orientacionals. Metàfores i frases fetes. Esquemes d'imatge. Categorització: la teoria dels prototips i conceptes de nivell bàsic. La polisèmia en la lingüística cognitiva. Gramàtica i cognició. Contingut conceptual i construalitat semàntica. L'estructura argumental en la gramàtica de construccions.

AVALUACIÓ

- Un examen final (60% de la nota).
- Una sèrie d'exercicis pràctics fetsa casa (30% de la nota).

L'assistència i participació a classe (10% de la nota).

BIBLIOGRAFIA

- Bosque, I. (1989). *Las categorías gramaticales. Relaciones y diferencias*. Madrid: Síntesis.
- Bosque, I. (1997). "Objetos que esconden acciones. Una reflexión sobre la sincategorematicidad". Dins Cabré T. & Gelpí C. (eds.). *Lèxic, Corpus i Diccionaris. Cicle de conferències i seminaris 97-98*. UPF, Barcelona: Publicacions de l'IULA.
- Croft, W. & Cruse, D.A. (2004). *Cognitive Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Demonte, V. (en premsa). "Qué es sintáctico y qué es léxico en la interficie entre sintaxis y léxico-semántica: hipótesis y conjeturas." *Signo y Seña*. http://www.uam.es/personal_pdi/filoyletras/vdemonte/artic.html (versió en pdf)
- Espinal, M. T. & Mateu, J. (2002). "Lexicología I. La informació semàntica de les unitats lèxiques". Dins Espinal, M. T. (coord.) et al. *Semàntica. Del significat del mot al significat de l'oració*. 83-138. Barcelona: Ariel Lingüística.
- Hale, K. & Keyser, S.J. (2002). *A Prolegomenon to a Theory of Argument Structure*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Jackendoff, R. (2002). *Foundations of Language*. Oxford / New York: Oxford University Press.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago & London: The University of Chicago Press [Trad. esp. (1986): *Metáforas de la vida cotidiana*. Madrid: Cátedra].
- Mateu, J. (2000). "La semàntica relacional de l'estructura argumental i la seva aplicació a una alternança lexicosemàntica del català". *Llengua & Literatura* 11: 281-309.
- Mateu, J. (2002). "Lexicología II. L'estructura semàntica de les unitats lèxiques". Dins Espinal, M. T. (coord.) et al. *Semàntica. Del significat del mot al significat de l'oració*. 139-181. Barcelona: Ariel Lingüística.
- Mendikoetxea, A. (2004). "En busca de los primitivos léxicos y su realización sintáctica: del léxico a la sintaxis y viceversa". Ponència presentada a la "Xarxa Temàtica 2002XT 00036", UAB <http://seneca.uab.es/filologiacatalana/investigacio/xarxes/gramatica-teorica.htm> (versió en pdf).
- Moreno Cabrera, J. C. (2003). *Semántica y gramática. Sucesos, papeles semánticos y relaciones sintácticas*. Col·lecció *Lingüística y conocimiento* 35. Madrid: Machado Libros.
- Pustejovsky, J. (1995). *The Generative Lexicon*. Cambridge, MA: MIT Press.